

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XV

2/2017

júl

Štvrt'ročník

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia,
Papradnom sa nesie vôňa júnového sena, koniec školského roka klope na dvere a všetci túžobne očakávame dovolenkové a prázdninové obdobie.

ZŠ a MŠ spolu

Pre nás je začiatkom prázdnin termín začatia stavebných prác na prestavbu prízemnia základnej školy na priestory materskej školy. Stavebnými úpravami získame priestor pre 4 triedy materskej školy, čím odstránime problémy s umiestňovaním našich najmenších občanov do škôlky. S prestavbou súvisí aj rekonštrukcia a modernizácia kuchyne. Bude to kus roboty a budeme sa snažiť všetko dokončiť do začiatku nového školského roka. Celý projekt máme v záverečnej fáze schvaľovacieho procesu pre financovanie z eurofondov. Škoda, že bola znížená výška dotácie a nedokážeme tento rok urobiť aj detské dopravné ihrisko, no projekt detského ihriska máme pripravený a verím, že pri dobrom hospodárení to budúci rok zvládneme aj z vlastných zdrojov. Od nového kalendárneho roka vznikne nový subjekt Základná škola s materskou školou v Papradne.

Cintorín a okolie má prioritu

V plnom prúde bežia práce nielen na rozšírení cintorína, ale aj realizácii prístupovej cesty na cintorín a k domu smútku zo severnej strany kostola. Sú dokončené všetky geodetické zamerania a podklady pre odkúpenie pozemkov aj geodetické vytyčenie novovzniknutých parciel. Cirkevné pozemky budú odkúpené za cenu stanovenu znaleckým posudkom a časti pozemkov od súkromných osôb pre novú prístupovú cestu za dohodnutú sumu, ktorú schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Zostal zatiaľ nedoriešený pozemok, kde momentálne stojí drevené humno. Chceme poďakovať rodine Turičikovej a Turskej, ktoré odpredali svoje súkromné pozemky na prístupovú cestu i pánovi farárovi za ústretovosť pri riešení nášho spoločného problému. Pre novú časť cintorína sme dali spracovať projekt rozmiestnenia hrobov, ktoré bude striktné kontrolované, aby nedošlo k takej situácii, ako vznikla po predchádzajúcom rozšírení, kde boli hroby a vzdialenosti medzi nimi

Dobro rozdávaním rastie

Máme tu opäť prázdninový a dovolenkový čas. Plánujeme oddychové dni pre seba a svoje rodiny či už doma, alebo poznávaním Slovenska, ba i sveta. Nech už budete kdekoľvek, budme takými dovolenkármí, ktorí prinášajú ľuďom úsmev a pokoj. A môžeme aj s hrdosťou pridať, že sme z Papradna. O tom, že máme byť prečo hrdí na svoju obec, svedčí aj toto číslo Polazníka. Máme šikovných ľudí, žiakov a je na nás, aby sme si na ľuďoch všimli viac ich dobré než tie horšie stránky. Ak tak budeme robiť častejšie, verím, že svet okolo nás bude krajší a obohatí to aj nás samých.

Najmenší oslavujú svoj sviatok športom.

merané asi každá iným metrom. Správcom cintorína je už obec a vy si môžete vybrať na vykonanie smútočného obradu hociktorú pohrebnú službu. Každá má rovnaké podmienky pre používanie domu smútku a vykonávanie obradov.

Dali sme oceniť výmenu okien a dverí na celom dome smútku a v najbližšej dobe budú začaté aj tieto práce. Pri kosení cintorína sa občas sťažujete na znečistený hrob od trávy. Možno by stálo za uvažovanie pri udržiavaní hrobu pokosiť alebo vytrhať aj trávu tých 20 cm okolo hrobu a nemusí sa tam potom kosiť vyžinačom. Za domom smútku je osadená plastová nádrž s úžitkovou vodou, ktorú môžete využívať na polievanie. Nádrž bude podľa potreby dopĺňaná dobrovoľnými hasičmi. Chcel by som im po-

ďakovať za pomoc pri vykosení priestorov okolo autobusových zastávok a studničiek od Papradna až na Podjavorník a plochy pod „Žihľavami“, kde vedľa cesty ľudia vyhadzujú vrecia s odpadom, keď tam je vysoká tráva.

Odpady zostávajú problémom

Odpady – fenomén, ktorý značne zaťažuje náš rozpočet a bez ochoty občana riešiť ho ešte dlho aj bude. Na jednej strane domácnosti, ktoré vďaka snahe separovať nedokážu naplniť popolnicu za dva týždne a na druhej tie, ktorým ani tento interval nestačí a ešte vozia odpad do kontajnerov do hôr. Sami vidíte, čo sú schopní podaktorí ľudia hádzať do veľkokapacitných kontaj-

Pokračovanie na str. 2

Slovo starostu

Pokračovanie zo str. 1

nerov pri ceste na Podjavorník. Máme zberný dvor, ktorý nám závidia okolité obce, tak ho využívajme. V najbližšej dobe budú veľkokapacitné kontajnery v horách nahradené 1100 l zbernými nádobami, do ktorých sa v pohode zmestí odpad z chaty, no nezmestia sa tam posteľe, nábytok, chladničky, stavebný odpad, stará sklená vata, sadrokartón, pneumatiky a podobné veci, ktoré určite nie sú z chaty. Pneumatiky je povinný zobrať každý pneuservis alebo predajca, u ktorého ste pneumatiky zakúpili. To isté platí aj s akumulátormi. S výmenou kontajnerov začne aj monitorovanie cesty smerom do hôr, aby sme dokázali usvedčiť ľudí, ktorí budú porušovať zákon.

Pre krajšie Papradno

Najčastejšie chyby pri vývoze a triedení odpadu občanmi:

- pneumatiky v kontajneroch a na zberných miestach. Riešenie: pneumatiky bezplatne zoberú distribútori pneumatík;
- nevyložené popolnice. Riešenie: sledovať stránku obce, termíny vývozov a vyhlášky miestneho rozhlasu;
- horúci popol v popolnici. Riešenie: dbať na to, aby bol popol úplne vychladnutý. Riskujete zapálenie obsahu nádoby a spoločnosť vyvážajúca odpad ju nevyvezie;
- znečistený triedený odpad vo farebných kontajneroch na plasty, sklo, kovy, tetrapaky, papier. Riešenie: odpad umiestnený do akejkoľvek nádoby na triedený zber musí byť čistý. Pri znečistení už patrí do komunálneho odpadu;
- v nádobách na triedený zber je aj iný druh odpadov. Napr. v tetrapakoch je papier, komunálny odpad. Riešenie: sledovať etikety na obaloch a v prípade nejasností si pozrieť stránku obce;
- oblečenie nahádzané pri nádobách na triedený zber. Riešenie: pri naplnení kontajnera na šatstvo, treba oblečenie doviezť na zberný dvor;
- koberce, veľké množstvo sklenených tabúľ alebo kovové rámy a pod. položené pri

Jubilanti v obci

Ostatná vydanie Polazníka bolo vo farbe, čo bolo symbolom oslavy 15. narodenín. Organizovali sme posedenie pre všetkých, ktorí svojimi príspevkami udržiavajú vysokú úroveň nášho štvrtročníka a chceme im popriať tvorivú múzu a chuť prinášať nám svojimi príspevkami potešenie. Tento rok slávime aj 35 rokov fungovania našej folklórnej skupiny Podžiaran, ktorá nás vzorne reprezentuje po celom Slovensku, ale aj v Čechách. S finančnou podporou TSK sme dali vyrobiť pre náš súbor novú heligónku u p. Jelínka. Prajem im pevné zdravie a nech im vydržia tie pekné hlasy.

Na záver chceme všetkým popriať krásne prežitie dovolenky a prázdnin. Tiež vás pozvať na letné premietanie v amfiteátri a súťaž doma robených traktorov v prvý septembrový víkend.

Ing. Roman Španihel

zberných nádobách. Riešenie: odpad veľkého množstva vytriedeného odpadu ako aj objemný (ale rozobratý) odpad zaviesť na zberný dvor. K nádobe ho bolo treba odviezť, a preto by nemal byť problém doviezť ho tam, kam patrí;

- tráva vo veľkokapacitnom kontajneri pri kostole. Riešenie: trávu umiestniť do kompostérov za kostolom. Ostatný odpad dať do kontajnera.

Na záver jeden z najpálčivejších problémov: vrecká s komunálnym odpadom položené pri nádobách na triedený zber. Riešenie: každý poplatník má k dispozícii svoju popolnicu a pri väčšom množstve odpadu si môže dokúpiť žetón s vreckom na obecnom úrade a po jej umiestnení na vrece mu ho spoločnosť vyvezie.

Harmonogram vývozu komunálneho odpadu na II. polrok 2017

Júl	7, 19
August	2, 16, 30
September	13, 27
Október	11, 25
November	8, 22
December	6, 20

Termíny vývozov sú každú druhú stredu. Pozor! Vývoz z 5.7. (štatny sviatok) sa posúva na 7.7.!

V priebehu roka sa môže termín vývozov zmeniť.

Zlatá svadba

Viliam a Marta Vavrekovci.

Matričné okienko

Svadby

6.5.

Tomáš Husárik
Ing. Jana Grajcaríková

12.5.

Tomáš Konečný
Katarína Bašteková

27.5.

Jozef Hulín
Helena Šamajová

24.6.

Ondrej Mešík
Dana Minarčíková

1.7.

Andrej Babiar
Zuzana Cíсарová

Zlaté svadby

27.4.

Viliam Vavrek
Marta Beníková

1.6.

Marian Štefánik
Helena Belušíková

* Víťame vás

Kristínka Hamáriková

Oliver Badač

Vratislav Krátky

Dušan Šramčík

Maxim Balušík

Zoe Chudejová

Ľuboš Kanis

Šimon Kubiš

Zomreli

Viktória Hlúšková (1938) 30.3.

Kamila Černošíková (1929) 2.4.

Marian Jánošík (1943) 3.4.

Michal Hodoník (1954) 14.4.

Milan Zduričnik (1941) 14.4.

Rozália Bašteková (1932) 3.5.

Emília Zduričniková (1939) 20.5.

Oľga Vašítková (1934) 23.5.

Stanislav Balušík (1927) 12.6.

Alžbeta Hudeková (1933) 18.6.

Siláci bodovali

Prvá ligová súťaž TFA Vigantice - Jakub Galcko skončil na 3. mieste a družstvo mužov obsadilo 1. miesto. Jakub zabodoval aj na súťaži v Lúkach, kde s prehľadom zdolal všetky prekážky a vyhral. V Jarcovej boli úspešní tiež, celkové výsledky uverejníme v nasledujúcom čísle.

V našej obci

BOLO

9. apríla

Kvetná nedeľa bola tento rok plná slnka, deti aj dospelí si užili stánkový predaj rôznych remeselníckych výrobkov, medovníkov, hračiek, obrázkov a knižiek s náboženskou tematikou, výrobkov z prútia a iného. V poobedňajších hodinách dievčatá z DFSk Podžiaranček „chodzili po máji“, začali v Centre sociálnych služieb, čomu sa obyvateľia CSS potešili a zasmínali si na tento starý zvyk.

15. – 17. apríla

bola otvorená salašnícka sezóna na **Kolibe Papradno**. Tento veľkonočný víkend sme si pochutnali na jahňacích špeciálkoch z kuchyne na kolibe.

16. apríla

organizovali naši turisti v poradí už **IX. Veľkonočný výstup na Holý vršok**. Priaznivci turistiky všetkých vekových kategórií sa zišli v hojnom počte, nechýbala tombola ani rôzne súťaže pre malých aj veľkých.

29. apríla

sa uskutočnil **IX. ročník stretnutia heligonkárov**. Spája milovníkov zvuku tohto hudobného nástroja z širokého okolia. V KD Papradno vystúpilo 58 heligonkárov v 28 hudobných vstupoch. Vyhrávali heligonkári z Kysuckého Nového Mesta, Nitry, Hornej Súče, štiavnickej a marikovskej doliny, a samozrejme aj hudobníci papradňanskej doliny. O vtipné príhody a veselú atmosféru sa postaral moderátor – folklorista Izo Mikudík. Podvečer pri kultúrnom dome **postavili naši dobrovoľní hasiči „máj“** za výdatnej podpory spevu folkloristov a heligonkárov.

13. mája

sme v kinosále KD slávili **Deň matiek** s programom detí z MŠ, ZŠ, DFSk Podžiaranček, ako aj členov FSK Podžiaran. Starosta venoval každej žene karafiát a blahoželanie.

14. mája

sa za krásneho počasia uskutočnilo **stretnutie Slovákov a Čechov na Javorníku – Stratenci**. Položením vencov pri pamätníku Tri kríže sme si pripomenuli výročie oslobodenia – ukončenie II. sv. vojny.

27. mája

sa na Kolibe v Papradne konala už po deviatykrát **Bačova cesta** spojená s oslavou medziná-

rodného dňa detí. Cieľom bola nielen propagácia ovčiarskych produktov, textilu, ovčiarskeho spôsobu života a ochutnávka rôznych salašníckych výrobkov, ale aj úžasný kultúrny program, v ktorom sa predstavili domáci aj cezpoľní folkloristi. Nechýbali ani semifinalisti úspešného programu RTVS Zem spieva L'H Javorníčok z Hvozdnice, ako aj finalisti L'H Martinky Bobáňovej z Terchovej.

3. júna

sa v kinosále KD predviedli v speve i hre na keyboard žiaci SZUŠ – pobočka Papradno na slávnostnom koncerte pod vedením Mgr. Juraja Šípeka.

17. a 18. júna

ožilo Papradno i osada Podjavorník zvukom historických vozidiel, ktoré absolvovali spanilú jazdu **Veterán tour Manín 2017**. Po prvýkrát sme mali možnosť vidieť naživo napr. taký velocipéd. Dobovú atmosféru priblížili aj tradičné kostýmy z rokov 50-tych či 60-tych, do ktorých boli zaodiati viacerí účastníci.

18. júna

sa v amfiteátri za OcÚ spievalo, hralo aj tancovalo na 5. ročníku folklórneho festivalu „**V srdci Javorníkovo**“. **FSK Podžiaran** taktiež oslavovala **35. výročie vzniku**. Viac o tomto vydarenom podujatí sa dočítate na strane 11.

BUDE

Počas prázdninových mesiacov **júl a august** si môžete každý piatok vychutnávať filmovú atmosféru na **amfiteátri** pri obecnom úrade, kde sa za pekného počasia bude premietiť „**letné kino**“. O premietaných filmoch budeme informovať prostredníctvom webu, obecného rozhlasu a propagačných materiálov. V júli aj v auguste budú papradňanskí turisti organizovať cyklistické výlety, o ktorých budú informovať na ich stránke na Facebooku.

26. a 27. augusta

sa prídte zabaviť na Kolibu, kde Anna Beníková pripravuje už **14. ročník jazdeckých hier**.

3. septembra

organizuje DHZ Papradna obľúbené preteky traktorov **Papradňanský bolšeň**.

30. septembra

organizuje M Bar & Restaurant Papradno **Pivný festival**.

Stavanie mája na Holom vršku.

Koliba Papradno - Bačova cesta.

Šimon Levčík

získal na krajskej folklórnej súťaži zvláštnu cenu za prirodzený prejav v choreografii „Na záhuňí“.

Velocipéd v Papradne počas Veterán tour Manín 2017.

Duchovné slovo

Obnažiť či priodiť?

Prednádávnom sa naši farníci podujali uskutočniť jednu vydatrenú akciu – zber obnoseného šatstva. Mnohí z nás ponúkli svoje odevy, ktoré už nepoužívajú, a tak pomohli druhým. Niektorí darovali aj pekné oblečenie, pretože sa chceli niečoho zrieknuť alebo preto, aby urobili druhým radosť.

Možno sme si vtedy ani neuvedomili, že sme tým vlastne konalí jeden zo skutkov milosrdenstva – odievať nahých. K tomuto skutku nás nabáda sám Pán Ježiš, keď sa v stati o poslednom súde stotožňuje s núdzny: „Bol som nahý a priodeli ste ma“ (Mt 25, 36).

Poznáme však aj inú nahotu, než je tá telesná. Nahota má svoj hlbší význam. Ľudia sa často cítia obnažení, ak sú verejne kritizovaní alebo pranievaní, keď sa vedie o ich činoch či myšlienkach verejná diskusia, alebo ak sú dokonca ich slová alebo skutky prekrúcané. Nedokážu sa brániť voči predsudkom, na ktoré narážajú. Nedokážu sa brániť voči ohováraniam, ktoré o nich iní šíria.

Istý kňaz vtipne hovoril, že medzi jeho farníkmi sa nájdu takí, ktorí by mohli dostať sväté prijímanie priamo v hlavných dverách kostola, lebo s ich jazykom dočiahnu až k oltáru. Pápež František nedávno označil klebetenie za hlavného nepriateľa zdravej farnosti (príhovor z 21. 5. 2017). Ak niekto vypustí z úst klebetu, akoby druhého človeka verejne obnažil. To naozaj nie je skutok lásky, to je zákernosť. Skutkom milosrdenstva je niečo iné: človeka, ktorý je takto obnažený klebetou, ohováraním či osočením, máme zaodiť. Nepripojiť sa k posmievačom a neukazovať prstom na druhého, o ktorom sa hovorí to či ono, vyžaduje odvahu. Kus odvahy chce tiež prikrýť túto jeho nahotu – ochrániť ho, zastáť sa ho aj s rizikom, že sa sami ocitneme v krížovej paľbe kritiky. Myslím, že ak by sme sa čo len trochu posnažili, aby tento skutok lásky neunikal našej pozornosti, určite by sme výrazne ozdravili prostredie, v ktorom žijeme.

Jozef Hlinka, farár

Prvé sväté prijímanie prijalo 14. mája 5 dievčat a 12 chlapcov.

Uvítanie detí na obecnom úrade

Dňa 11. mája sa vynovená sobášna miestnosť obecného úradu naplnila detským džavotom. Dôvodom bolo uvítanie 20 malých obyvateľov narodených v roku 2016 do života obce. Každé dieťa dostalo od obce Papradno vkladnú knižku so sumou 170 eur. Pripravený bol aj milý kultúrny program detí z materskej školy, malé občerstvenie a kvietok pre rodiča. Starosta obce im zaželal veľa šťastia a vyjadril nádej, že počet novonarodených detí bude z roka na rok stúpať.

Posuň to ďalej

Koncom mesiaca marca sa estrádna sála v kultúrnom dome zaplnila oblečením, ale aj hračkami a obuvou. Dobrovoľníci z farnosti Papradno organizovali dobročinnú burzu oblečenia, ktorá sa od 1. do 7. apríla otvorila pre obyvateľov obce aj celej doliny. Cieľom bolo vyzbierať nepotrebné oblečenie, ktoré muselo byť čisté a nepoškodené a posunúť ho ďalej tým, ktorí ho ešte využijú a potrebujú. Aj napriek tomu, že sa dobročinná akcia konala prvýkrát, sa tento cieľ podarilo splniť. Týmto chceme poďakovať všetkým, ktorí nezištne darovali oblečenie a aj tým, ktorí prišli a vybrali si to, čo potrebovali a v neposlednom rade všetkým, ktorí pomáhali triediť a ukladať oblečenie. Vďaka tejto burze si ľudia nielen navzájom pomohli, prebrali a prevetrili svoje šatníky, ale ušetrili aj životné prostredie. Podobná akcia sa plánuje aj na jeseň tohto roka.

OFFLINE TABOR

Pridaj sa k nám a zaži prázdniny po svojom.

- * MIMORIADNE DOBRODRUŽSTVO *
- * SKUTOČNÉ PRIATELSTVÁ *
- * VÝNIMOČNÝ PROGRAM *

20. - 27.8.2017
HORSKÝ HOTEL PODJAVORNÍK
BYTOVANIE: IZBY HOTELOVÝ STANDARD

- * POZNANIE * TALENT * HOSTIA *
- * RELAX * VEDA * ŠPORT * UMENIE *
- * KINO * TÚRA * VÝLETY * BAZÉN *
- * DISKOTÉKA * SPOLOČENSKÉ A NÁUČNÉ HRY * DETSKÉ ATRAKCIE *

/Be with it * TÁBORÁK * a veľa zábavy pre deti od 9 do 16 rokov.

REZERVUJ SI MIESTO V ČAS! WWW.OFFLINETABOR.SK

Heligonka k 35. výročiu FSK Podžiaran

PROJEKT PODPORIL TSK Dátum realizácie: 06/2017

Polazník oslavuje

Už je to pätnásť rok, čo k vám do domácností prichádzajú obecné noviny Polazník. Zaspomínajme si spolu, čo všetko sme prežili.

Na samom začiatku to bol nápad Ambra Balušíka, ešte ako poslanca obecného zastupiteľstva, aby aj Papradno malo svoje vlastné obecné noviny. Zo začiatku nenašiel odozvu vo vedení obce, ale keď bol zvolený starosta Milan Grupáč, tomu sa táto myšlienka zapáčila a súhlasil, že obec bude financovať vydávanie novín. Lebo, povedzme si otvorene, nie je to len o tom, aby sa našli ochotní ľudia tvoriť noviny, ale niekto musí tlač aj zaplatiť.

Vznikla redakčná rada, ktorá síce bez skúseností, ale s ochotou a radosťou, začala s tvorením novín. V prvej redakčná rada boli Věra Lališová, Ambro Balušík, Anna Miniariková a Janka Meščíková, ktorú po krátkej dobe nahradila Magdaléna Balušíková. Prvou úlohou bolo vymyslieť názov novín – niečo „trefné“. Bol to nápad Ambra Balušíka, aby sa obecné noviny volali Polazník – aby tak ako muž – polazník, ktorý na Vianoce príde do do-

mácnosti a zažela rodine šťastie a požehnanie, tak aj naše nové noviny prichádzali do domácností s dobrými správami a aby ste ich tak aj prijímali. Veríme, že to tak celých tých pätnásť rokov aj bolo.

Hneď od začiatku všetky príspevky a fotografie do výslednej podoby dali Viera Petriková a Slavo Petrik. Vysokú úroveň sme si udržali od začiatku.

Ochotných prispievateľov sme našli hneď niekoľko:

- Štefan Meliš – z jeho príspevkov sme sa dozvedeli veľa z histórie obce a stále sa tešíme, že môžeme uverejňovať jeho povesti;
- farári Peter Klech a Jozef Hlinka ochotne vniesli trochu duchovna do všedného dňa;
- starostovia obce Milan Grupáč, Štefan Hatajčík aj Roman Španihel informovali a informovali o hlavnom dianí v obci, o plánoch do budúcnosti;
- Jozef Trulík, ktorý si svojimi poetickými príbehmi nielen spomína na zaujímavých ľudí, ale vnáša človečenstvo do nášho života;
- pravidelne nás o živote školy informujú pani učiteľky a riaditeľka základnej školy Helena Janasová; o materskej škole a podujatiach turistov Helena Gardoňová.

Sme radi, že sa aj niektorí z vás s nami podelia o svoje príbehy – Helena Počiatková, Mária Gáboríková a svojimi básňami Miroslav Košút.

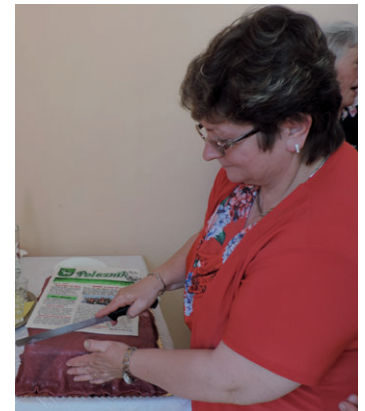
V roku 2013 sa redakcia omladila o Denisu Macošincovú a Petru Mikytovú, ktoré prinášajú predovšetkým informácie o dianí mladšej generácie Papradňanov, ich úspechoch, ktorými šíria dobré meno Papradna.

A ich zásluhou nemáme problém ani s fotografickým dokumentovaním udalostí v obci.

Aj naďalej by sme boli radi, keby sa viacerí z vás zapojili do tvorby novín aspoň občasnými príspevkami. A nezabudnite zdieľať svoje úspechy i s ostatnými obyvateľmi našej malebnej obce. A ktoré rubriky sú tie najobľúbenejšie? Niektorí z vás si noviny prečítajú úplne celé, niekto iba tie svoje rubriky. Obľúbené boli určite články o našich dolinách a osadách.

Asi najväčší ohlas mala rubrika „Najznámejšie rody v Papradne“, ktorú tvorili Magda a Ambro Balušíkovci a sme radi, že po kratšej prestávke sa rozhodli

v nej pokračovať.

Na všetky úspechy a možno aj drobné neúspechy pri tvorbe našich novín Polazník sme si zaspomínali na posedení, ktoré sa konalo vďaka obecnému úradu a starostovi 19. mája 2017.

Aspoň takto sme chceli poďakovať tým, čo tvoria naše a vaše noviny.

Zaželajme si teda, nech nám je obec stále naklonená, nech máme viac ochotných prispievateľov z davu, aby nápady na nové príspevky boli zaujímavé najmä pre vás, a aby sme stále prichádzali k vám do domácností a prinášali vám trošku dobrej nálady, nostalgického spomínania, hrdošti na to, čo všetko naši občania dokážu a netrpezlivého očakávania ďalšieho čísla minimálne ďalších 15 rokov...

Redakčná rada Polazníka

Neznámi – známi vojaci na Stratenci

Pri príležitosti konca II. Svetovej vojny sa vždy v máji koná spomienkové stretnutie pri pamätníku na Stratenci – Troch krížoch - na hrebeni Javorníkov. Od roku 1969 tu stojí pamätník venovaný vojakom, ktorí oslobodzovali Veľké Karlovice. Dvaja neznámi a Andrej Rabčan. Ing. Milan Kopecký z Prahy spolu s Mgr. Petrom Sehnálkem z Múzea Komenského v Píerove našli pri pátraní vo vojenskom historickom ústave zoznam príslušníkov 4. údernej jednoty kpt. Ladislava Svátka, kde je uvedené, že dňa 3. mája 1945 padli pod Javorníkom: pod poradovým číslom 13 a kmeňových číslom 42004 vojak Rudolf Miko narodený 13.8.1921 v Tolčemeši (adresa na príbuzných – Miko Rudolf, cigánsky tábor Sabinov); pod poradovým číslom 14 je uvedený Ludvík Somoši, pri ktorom však nie sú uvedené žiadne bližšie údaje iba rovnaký dátum úmrtia. Obidvaja padli patrili spolu s Andrejom Rabčanom k 3. brigáde čs. armádného zboru pplk. Jaroslava Selnera, ktorá bola súčasťou 1. čs. armádného zboru gen. Karla Klapálka.

Zomretých vojakov našli na slovenskej strane pod Stratencom nad Patuchou. Všetci traja boli 4. mája 1945 na príkaz starostu Malých Karlovíc znesení z hrebeňa Javorníka a pochovaní na miestnom cintoríne.

Tak sa po 70 rokoch odkryl ďalší kúsok histórie. Keď sa niekedy vyberiete na prechádzku po krásnom Javorníku, spomeňte si aj na týchto, už známych vojakov, ktorí tu zahynuli, aby sme my mohli žiť v mieri.

(Za poskytnutie informácií ďakujeme Jánovi Drozdovi z Veľkých Karlovíc.)

Príhoda z roku 1993 po rozdelení ČSSR

Z Moravy išli, tak ako roky predtým, funkcionári KSČ a na úpätí Javorníkov za Veľkými Karlovcami od nich colníci žiadali osobné doklady, medzi kontrolovanými bol aj bývalý okresný funkcionár KSČ. Legitimoval ho chlapec od nich „ze vsi“, citujem: „Prí mňa nepustí, pokiaľ mu nepredložím doklady, lebo prochádzam štátnu hranicu.“ Dotyčný pán

mu na to hovorí: „Až mňa chceš nasr.ť, tož pokračuj, ale až dojdeš dom, tak ťa tata vyľúšče, že si týdeň nesadneš.“ Chlapci nakoniec pochopili, že títo ľudia si chcú uctiť pamiatku tých, čo položili životy za našu slobodu, a tak sme sa stretli ako x rokov predtým aj potom.

Spomienka Jána Kňažka

Cena ligy za duševné zdravie do Papradna

Eva Dzurjaníková – naša rodáčka ocenená za prínos v oblasti duševného zdravia za rok 2016

PAPRADNO KEDYSI a DNES

Aby mladí nezabudli...

30. apríl 1945 – dátum, ktorý je výrazne zapísaný nielen v kronikách miest a obcí po celom Slovensku, ale aj v tej našej. Od udalosti, ktorá sa stala na sklonku II. svetovej vojny u nás – v Papradne, uplynulo už 72 rokov. Večer bolo z rádia počuť o tom, že veje československá a sovietska zástava v Považskej Bystrici. Každý s napätím očakával prvomájové ráno. No už na jeho úsvite občanov prebrala strelba z automatov a výbuchy granátov. Mnohí si mysleli, že sa strieľa na počesť 1. mája. No nebolo to tak. To posledné zvyšky nemeckého vojska utekali Papradňanskou dolinou k Javorníku na Moravu. Časť sa zakopala pri Židovskom cintoríne na Košiaroch. Ľudí, ktorí išli z hôr a z polí okolo poludnia, nepustili do dediny, ale ich zhromažďovali v drevenej stodole - humne a chystali sa ju podpáliť. Bolo v nej do 70 ľudí, našich občanov, mužov, žien aj detí. Zabránili im v tom partizáni, obyvateľia boli oslobodení a vojaci porazení. Toľko hovorí kronika. Zopár občanov, ktorí boli ešte ako deti v humne, si na túto udalosť stále spomína. Bývali časy, keď v predvečer prvého mája išiel sprievod občanov na Košiare k miestu, kde stálo humno a pripomínali si túto časť našej histórie.

Dnešné deti, a aj mladí ľudia už na ňu zabudli, a práve preto sme sa rozhodli umiestniť pamätnú tabuľku s nápisom pripomínajúcim tieto chvíle plné strachu, ktoré prežili obyvateľia Papradna, tu, vedľa obecného úradu. Pri tejto príležitosti sme si v posledný aprílový večer v okolí obecného úradu a kultúrneho domu so slzami v očiach vypočuli i zaspievali piesne „Sivá holubjenka“ a „Tichá noc, tmavá noc, krásna je“, ktoré nám tieto hrôzostrašné udalosti pripomenuli.

Najznámejšie rody v Papradne

Po dlhšej prestávke si môžete znova v Polazníku prečítať rubriku venovanú najznámejším rodom v Papradne. Naposledy sa v našich novinách písalo o rodoch začínajúcich písmenom „H“. Avšak predtým, ako budeme pokračovať, si ešte dovoľme uverejniť resp. doplniť rody začínajúce na písmeno „A“, ktoré ešte zverejnené neboli. Veríme, že z tejto rubriky, ktorá mala u mnohých čitateľov Polazníka veľmi pozitívne ohlasy, sa bude opäť tešiť veľa čitateľov, nakoľko sa manželka Magda a Ambro Balušíkovci znova rozhodli v jej písaní pokračovať. V mene celej redakcie Polazníka i jeho čitateľov sme im za to veľmi vďační a tešíme sa, že si tam raz i my nájdeme informácie o našich predkoch.

Adamčík

Meno Adamčík bolo v Papradne známe a rozšírené už v 18. stor. Podobne známy a rozšírený bol aj iný tvar tohto mena – Adamík. V urbárskej tabuli z roku 1772 nájdeme zapísaných sedliakov Adamčíka Štefana, ktorý vlastní 1/8 usadlosti a Adamčíka Jána, ktorý vlastní 2/8 usadlosti. Medzi želiarmi sú uvedení Adamík Juraj 2x, Adamík Adam 2x, Adamík Jano 2x, Adamčík Štefan 2x a Adamčík Jano. V zozname urbárikov z roku 1874 sú zapísaní: v Tomášovciach grunte na jednom p. č. Adamčík Samuel a Jozef, Adamčík Samuel, Adamčík František a Adamčík Pavol; v Turkovciach grunte Adamčík Samuel a Adamčík František. Meno Adamčík sa spája s Dolným Križovcom, ale aj s prezývkami Zaslalík a Fajdák. V roku 1916 je v Križovci na trvalý pobyt zapísaný Adamčík Jozef a v 50-tych rokoch min. stor. Adamčík Štefan. Z Adamčíkovcov, ktorí v Križovci a neskôr v Papradne žili, poznáme tieto mená a rodiny:

Katarína Adamčíkova, vyd. za Adama Knapa – Jožinka. Otec Kataríny odišiel do Ameriky, kde predčasne zomrel a čoskoro aj jej matka. Zostali po nich dve malé sirotky, o ktoré sa bolo treba postarať. Podľa vnuka Tibora

Knapa, Katarínu vychoval Štefan Adamčík, ale o jej sestre vie len to, že sa vydala za Baluška a odsťahovala sa na južné Slovensko. Tým, ktorý sa postaral o Katarínu, mohol byť bezdenný Adamčík Štefan (1873), ktorého otcom bol Jozef Adamčík a matkou Anna Holocíková. Počas hospodárskej krízy (po r. 1930) odišiel za prácou do Francie aj Katarínin manžel Adam Knapo. Zárobok z Francie umožnil rodine kúpiť si dom v dedine, lebo dovtedy žili v Dolnom Križovci.

Adam Adamčík (1901) a Mária Adamčíková (1907), Adamova slobodná sestra. Rodičmi týchto súrodencov boli Štefan Adamčík a Mária, r. Zigo Kurnocíková.

František Adamčík a jeho rodina, z ktorej niektorí členovia žijú v Papradne dodnes. František (1902) s manž. Annou, r. Zboranová vychovali tri deti – Alexandra, Karola a Máriu. Syn Alexander zomrel mladý. Jeho žena, 89-ročná Helena, r. Akajíková žije v Papradne s dcérou Emíliou. Po rokoch sa do Papradna vrátil aj syn Ladislav s manželkou Martou. Druhý syn Karol zomrel v r. 1985. S manž. Kamilou, r. Hojdíková mali štyri deti – Martu, Stanislava, Jozefa a Štefana. Karolova žena Kamila žije v Papradne a nedávno sa prisťahoval syn Stanislav

z Trenčína.

Štefan Adamčík (Fajdák), manž. Zuzana a ich päť detí. Štefan ani jeho manželka už nežijú a v pomerne mladom veku zomreli dvaja synovia – Milan a Štefan. Milan bol slobodný a po Štefanovi zostala dcéra Petra Adamčíková. Ďalší syn Jaroslav žije v domove, dcéra Jozefína sa vydala do Čiech a najmladšia Anna sa vrátila do Papradna. Žije v rodičovskom dome.

Akajík

Meno Akajík je v Papradne staré, zaznamenané už v 18. stor. V roku 1772 je v zozname poddaných medzi želiarmi (večtí hoferi domy majíci) toto meno zapísané ako Akaik Juro. Na začiatku 19. stor. sa meno Akajík začína spájať, dokonca prelínať s menom Mišaj (Mišajik, Mišaik).

V roku 1874 je v Tomášovciach grunte zapísaný Mišaj Jozef Akajík, v Tomášovciach grunte a Maruškovciach grunte a/ je uvedený len Mišaj Jozef bez Akajík, rovnako ako v Maruškovciach grunte b/ Mišaj Štefan. Pôvodne sa asi jednalo len o prezývku jednej rodiny Akajíkovcov, no príslušníkom tohto mena zostalo prímenie Mišaj aj v 20. stor. V súčasnej dobe sa meno Akajík z Papradna celkom vytratilo. Zostali len dcéry po dvoch bratancoch – Helena a Anastázia po Štefanovi Akajíkovi, Júlia a Pavlína po Vendelovi Akajíkovi, tie však vydajom získali nové mená.

Rodokmeň rodiny Štefana Akajíka, ktorý vypracoval jeho syn Milan, nám umožnil získať podrobnejšie informácie o dávnejších predkoch rodiny, tak ako sú zapísaní v matrikách. Ďalšie údaje nám poskytli Anastázia Kališíková a Júlia Balušíková. František Akajík Mišaik (1827 – 1885) a Veronika Hlúšková mali deväť detí, medzi nimi Adama a Štefana, zapísaného ako Mišaj.

Adam Akajík (1861) a Terézia Kalichová boli rodičmi Štefana Akajíka, Štefan Mišaj (1866) a Barbora Polomíková rodičmi Vendela Akajíka.

Štefana Akajíka (1901 – 1960) si starší občania Papradna pamätajú ako verejného činiteľa, keď v r. 1950 – 1953 zastával funkciu podpredsedu MNV, v r. 1953 – 1954 funkciu predsedu MNV a v r. 1954 – 1957 bol poslancom MNV. Z jeho súrodencov v Papradne žili sestry Katarína a Terézia, brat František odišiel v r. 1904 do Ameriky. Katarína zostala slobodná a Terézia, vyd. Brezničanová bola známa pod prímením Kysučková. S manželkou Karolínou, r. Hodoníková (1904 – 1993) mali šesť detí: Reginu - žije v domove v Pov. Bystrici; Ľudmilu, vyd. Baníncová; Helenu, vyd. Adamčíková, 89-ročná žije v Papradne; Klementa – zomrel na Morave; Milana – žije v

Štefan Akajík s manželkou a vnučkou Emíliou

Čechách a Anastáziu, vyd. Kališíková žije v Papradne.

Vendel Akajík (1902 – 1980) mal štyroch súrodencov – Štefana, Adama, Veronu a Máriu. S manželkou Annou, r. Majšíková vychovali dve dcéry – Júliu, vyd. Balušíková a Pavlínu, vyd. Šramčíková. Obidve žijú v Papradne. Ďalšie štyri deti Vendela a Anny zomreli v mladom veku. Rodina Vendela Akajíka bačovala vo Veľkém Modľacine U Odravozu, spolu s manželkou rodinou. 88-ročná Júlia má na toto obdobie veľa spomienok, keďže bačovala od malého dievčaťa. Chalupa, v ktorej bývali, bola veľká 10 x 8 m a dlho sa v nej praktizoval veľkorodinný spôsob života. Bačovali tu spolu štyri rodiny, okrem nich ešte bratanci Juraj Majšík, Štefan Majšík a sestřenica Majšíková, vyd. Moravíková. Tomu zodpovedala

Katarína Adamčíková, vydatá Knapová (uprostred)

aj veľkosť ohniska, ktoré zaberalo takmer polovicu chalupy. So svojimi spomienkami na bačovanie sa už raz podelila s čitateľmi Polazníka, napriek tomu sa jej rozprávanie vždy dobre počúva.

Hamárik

Meno Hamárik patrí v Papradne medzi najstaršie. Už v prvom súpise obyvateľstva, ktoré sa konalo v rokoch 1715 – 1720 nájdeme mená Daniel Hamárik, Ján Hamárik a Matej Hamárik zapísané v podobe, aká sa používa aj dnes. Ján Hamárik sa nachádza aj v zozname večných poddaných v roku 1772, ale ešte skôr, v roku 1765 je meno Jano Hamárik uvedené v jednej listine. Pravdepodobne išlo o tú istú osobu. V roku 1855 sa spomína Hamárik Ján, ktorý býva v dome č. 378. Ako vidno, meno Ján malo v tomto rode tradíciu. V roku 1874 sú v zozname majiteľov Kostalovho hoštáku zapísaní Hamárik Matej a Hamárik Juraj. Tento rod trvá v Papradne dodnes, ale skôr sa používala v matrikách aj podoba Hamár. Hamárikovci mali i svoj Hamaroviech hošták, ktorý sa nachádzal na hornom konci dediny pod Dúbravou (podľa Š. Meliša). Hamárikovci žili v osade Lazy, kde mala v roku 1874 trvalý pobyt zapísaná Hamáriková Katarína a ešte aj po 2. svet. vojne tu trvale býval Ján Hamárik. V súčasnej dobe sú poslednými nositeľmi tohto mena u nás už len rodiny Karola a Ferdinanda Hamárika, vzdialenejších príbuzných.

Otcom **Ferdinanda Hamárika** (1927 – 2016) bol František (1899) a matkou Mária, r. Galafú-

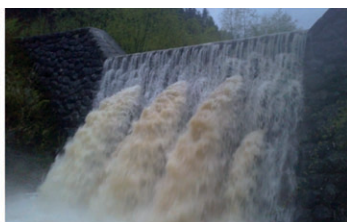

Ján Hamárik (Kukuč) s manželkou

siková. Dve Ferdinandove sestry Matilda a Filoména žili mimo Papradna, obidve už zomreli. Františkova sestra Mária s manželom Alojzom Jágrikom bývali v Lazoch, ale chalupu mali aj v Papradne. Ferdinand s manželkou Kamilou, rod. Levčíková vychovali dvoch synov – Jozefa a Ivana. V Papradne zostal len syn Ivan, ktorý tu žije aj s rodinou /manž. Anna, r. Nemčíková a dvaja synovia/. Svoj nový dom si postavil na mieste, kde stála drevená chalupa bezdetných manželov Márie a Alojza Jágrikovcov.

Karol Hamárik (1926 – 2010) i jeho manželka zomreli. Z ich rodiny zostala v Papradne len dcéra Emília, vyd. Hatajčíková. Ďalšie dve Karolove deti aj s rodinami žijú mimo Papradna. Karolov otec Ján Hamárik, prezývaný Kukuč (1902) a matka Antónia, r. Hlinčíková žili v Lazoch, kde dodnes stojí ich pekná drevená chalupa.

Magda a Ambro Balušíkovci

Rozvodnená rieka Papradnianka ukázala po dažďoch na jar svoju silu, no aj krásu.

Bol Jozef Miloslav Hurban v Papradne?

Jozef Horák - slovenský spisovateľ napísal veľmi pekný a zaujímavý román „Leteli sokoli nad Javorinou“. V ňom rozvádza boj utláčaných slovenských sedliakov proti panštine a proti derešom. Opisuje sociálny aj národný revolučný pohyb proti feudálnym poriadkom či vlastne neprávosťiam v rokoch 1848-1849.

Deje sa najviac odohrávajú na západnom Slovensku, na Záhori. Slovenský národný odboj proti maďarizácii viedli slovenskí vodcovia Štúr a Hurban. Ale aj vlastenci Šulek a Holuby a mnohí ďalší. Zaujala ma stať o tom, keď sa J. M. Hurban vracal z Mikulášskeho zhromaždenia slovenského ľudu, kde boli podané a vyslovené žiadosti slovenského národa. Hurban sa vracal na voze ťahanom koňmi dolu Považím domov na svoju faru do Hlbokého. Bol však na neho vydaný zatykač a hľadali ho maďarskí gardisti. Hurban sa spolu so svojim sprievodcom Abafym zastavil v hričovskej krčme. Tu krčmár spoznal Hurbana a upozornil ho, aby nešiel do Bytče, že tam na neho striehnu gardisti. Preto Abafy pokračoval cestou do Bytče a Hurban bočnými cestami prešiel do Súľova k Abafyho sestre.

Ďalej vo svojej knihe J. Horák na strane 236 píše.

Toho istého rána lesom medzi dvoma Javorníkmi sa prikrádali tri postavy. Nehovorili – cesta to nedovoľovala. Bola divá, kamenná, plná jarkov a výmolí. Chlapi zdýmali. Zavše postáli, oddychovali, stierali pot.

„Ešte kúsok, neďaleko a prekročíme hranicu“. To tešil a povzbudzoval vodca Vykróčil a pocestný za ním. Prekračovali jarky, preskakovali výmole, preliezali skaly. Konečne sa sprievodca, ktorý kráčal prvý, zastavil. Boli v celi cesty na hraniciach. Tu Slovensko, tam bratská Morava. Tu nebezpečenstvo, tam bezpečie. Rozlúčili sa. Sprievodca im dal niekoľko rád, potom sa rozišli. Sprievodca ostal stáť na hranici. Stál a díval sa, ako dvaja pútnici, ktorých previedol, miznú v lese....

Táto stať je zaujímavá. Či si túto trasu Hurbanovej cesty cez hranicu Horák sám vymyslel alebo údaj čerpal z nejakého prameňa? Ak by to nebola spisovateľova fantázia, tak potom J. M. Hurban i so svojím spoločníkom prechádzali cez chotár obce Papradno.

„Lesom medzi dvoma Javorníkmi.“ To hovorí jasne. Nikde inde na moravsko-slovenskej hranici nie sú dva Javorníky, iba v Papradne. Na rozhraní chotárov Marikov – Papradno – Morava sa týči Malý Javorník (1017 m) a na rozhraní Papradno – Štiavnik – Morava týči sa Veľký Javorník (1071 m). Medzi týmito dvoma kótami sa tiahne niekoľko kilometrov dlhý hraničný hrebeň medzi Slovenskom a Moravou. Tadiaľto teda utekal Hurban pred gardistami. Horák presne popisuje terén, aký je tam. Jarky, výmole a skaly.

Myslím, že sprievodca viedol Hurbana a jeho spoločníka z dnešnej osady Podjavorník, kde končí hradska idúca z Papradna. Vtedy však táto hradska, po ktorej dnes premávajú autobusy, neexistovala. Hore údolím Papradňanky viedla iba vozová furmanská cesta. Po tej musel Hurban ísť. Z osady Podjavorník vedie od Bednára cez les, zvaný Šamajka, chodník hore strmým svahom, cez jarky a výmole až na hrebeň, miesto sa nazýva Strateneč a dnes sú tam tri betónové kríže. Odtiaľ chodník schádza dolu už na strane moravskej do Veľkých Karlovíc.

Je to prastarý chodník, užívaný už niekoľko storočí. Dávno ním chodili valasi, pocestní, ale aj pašeráci, drotári a za Rakúsko-Uhorska utekali ním na Moravu nelegálne aj mladí chlapi na zárobky do Ameriky. Stačilo sa vtedy dostať do Odeberku, dnešný Ratibor v Poľsku pri Ostrave.

Sprievodca teda dobre poznal tento chodník.

Kto bol tento sprievodca? Bol to Papradňan? Hurban musel vtedy prejsť zo Súľova cez Váh. Na ktorom mieste? Cez Bytču nemohol, tam striehli gardisti. V obci Mikšová v osade Starovec bol ešte donedávna cez Váh prievoz. Najskôr tadeť prešiel Hurban, potom hore dolinou Štiavnika a tam starým chodníkom, ktorým peši chodievali Papradňani do Bytče. Hurbanov útek viedol pravdepodobne touto trasou Súľov - Starovec – Hvozdnica – Štiavnik – Papradno – Veľké Karlovice.

Alebo to skôr bola trasa Súľov-Hradná – Vrchteplá – Považská Teplá – Podvažie – Papradno – Veľké Karlovice. **(Štefan Meliš)**

Furman

Podjavorníkom nebolo veľa furmanov. Možno by sa dali spočítať na prstoch jednej ruky, a aj tak by ešte nejaké prsty zostali voľné. Chcel by som teraz napísať o furmanovi, ktorý mal pod nosom výrazné priestorové znamienko, čo siahalo až k lícu. Práve podľa toho znamienka si ho mnohí pamätajú doteraz...

Keď starý Bednáru v tridsiatom štvrtom nečakane zialala krv a umrela mu v náručí, mal sedemnásť. Jeho otec, akokoľvek to bol človek s dobrým srdcom, túto situáciu nezvládol. Namiesto toho, aby rozmýšľal, ako vychovať tri nedospelé siroty, keď sestra mala jedenásť a brat štrnásť, a ako pomôcť najstaršej dcére, ktorá bola už vydatá a mala svoju rodinu s malými deťmi, si stále viac vypil. Odchádzal z domu na viac dní, niekedy aj na týždeň, keď nezriedka prepil takmer všetko, čo zarobil predajom dreva alebo šindľov. Časom si našiel u susedov mladšiu frajerku a mal s ňou ďalšie tri deti. Nielenže sa veľmi nezaujímal, či jeho staršie tri deti majú čo jesť, ale niekedy, ak bolo čo, snažil sa celkom pochopiteľne, odniesť jedlo do susedstva svojim trom malým deťom, lebo tam tiež nebolo jedla nazvyš.

V tejto situácii si budúci furman uvedomil, že on je ten, kto s tým musí niečo urobiť, lebo nevyžijú. Kdesi si požičal peniaze a kúpil koňa. Potom sa im žilo trochu lepšie, vychovali sa navzájom do dospelosti spoločnými silami a niekedy nevedomky pomohli nasýtiť sa aj malým nevlastným súrodencom.

Prvým koňom nášho furmana bol koník malého vrazu, ktorého volali Fukso, alebo Fuksík. Pri ňom sa jemu a celej rodine okolo neho podarilo dostať z najhoršieho. Postupne si zarobil toľko, že si mohol kúpiť parádneho čierneho koňa, ktorého volali Cigáň. Cigáň bol nevykastovaný žrebec, takzvaný ňútrák, veľmi energický a agresívny. Zvládnuť takého koňa chcelo riadnu odvalu a guráž ostrého chlapíka. Mal ho dlhý čas, robil mu dobré služby a spolu robili službu mnohým ľuďom Podjavorníkom aj v Pappradne. Náš furman so svojim Cigánom bol typickou figúrou tých čias v podjavorníckych osadách. Každý vedel, o koho ide. Cigáň

dožil u neho do konskej staroby. Neskôr sa dopracoval k tomu, že mal kone dva. Druhým do páru sa stal Pejo. Neskôr namiesto Cigána k Pejovi zaobstaral Gaššana, ktorého niekedy volali aj neromanticky, nekonským menom UNRA. K tomuto menu koník prišiel tak, že v povojnových rokoch v rámci americkej pomoci vojnovú zničenú Európu rozdávali okrem iného aj kone. Dostať sa k takémuto koňovi však nebolo ľahké. Koní, ktoré rozdávali, bolo málo a záujemcov veľa. V tej dobe však bol náš furman už pomerne známy v širokom okolí, preto vedel, na koho sa obrátiť, a ako pomôcť náhode. 'Pichnúl do vačku' určitý obnos správcovi trhu v meste, čo to mal na starosti. Ten mu dal tajne do ruky číslo, pod ktorým bol Gaššan a on si ho následne vyžreboval a mohol odvieť domov. Viem, že mnohí stopercentne spravodliví a bezhriešni ho aj po desaťročiach odsúdia za neetické konanie a za korupciu. Ale ja na jeho obranu hovorím, že biznis bol aj vtedy biznis, rovnako ako v súčasnosti... Gaššan však po nejakom čase uhynul. Odrali ho z kože, a druhý parták Pejo ho odtiahol Pod Osície, kde bolo dlhé roky vidno priehľbinu na mieste, kde ho zakopali... Pejo zostarol sám. Stále dobre slúžil, akurát v svojej starobe občas počas roboty samovoľne odpadol, ale vždy sa opäť postavil a ťahal ďalej. Náš furman dlho nemal silu odovzdať ho na jatky. Raz sa už aj vybral, že už ho nebude trápiť, ale vrátil sa s ním späť domov, že celkom rezko preskočil potok, že sa hádam ešte schaporí. Ale neschaporil sa a v krátkom čase uhynul doma. Nedôstojne aj pre koňa ho prišli s nákladiakom zobrať družstevníci ako potravu pre sliepky...

Už postarší furman, unavený dlhoročnou ťažkou robotou ako všetky jeho kone nevedel však bez koňa žiť. Ako labutiu pieseň svojho furmárčenia si kúpil vo vyššom veku starého chudého bieleho koňa, ktorý už nemal ani meno. Že ho popraví, keď ho bude dobre kŕmiť. Myslel si, že je macher na kone, a že aj zo starého slabého koňa urobí mladého a silného, schopného ťahať tak, ako bol zvyknutý za starých čias. Ale koník sa už nepopravil. Bol veľmi starý. Nakoniec ho odovzdal na jatky a on po mnohých, mnohých rokoch nadobro skončil s furmanstvom s podlomeným zdravím. Ako starý, unavený muž sa do konca života živil luxusným povolaním politických disidentov. Robil kuriča v uhoľnej kotolni a popritom občas aj vrátnika. Postavou to bol malý chlapík, ale dlhodobou fyzickou prácou sa vypracoval na žilovateho chlapa. Práca s koňom bola vtedy, možno viac ako dnes, riadna rehoľa. Keď chcel furman užiť rodinu a užiť koňa alebo pár koní, musel pracovať podľa možnosti aj v lete, aj v zime od skorého rána do neskorého večera. Na jar a na jeseň okrem hlavnej práce v lese počas dňa nasledovalo oranie polí a rolí každému, kto si ho najal, pokiaľ bolo svetlo. Cez leto zväžanie sena rebrinákom zo všetkých lúk v okolí, niekedy aj z hrebeňa Javorníkov, často po „fajronte“, niekedy aj za svitu mesiaca. A v zime vyvážanie hnoja od nevidím do nevidím. Popritom v každom období zásobovanie drevom každého, kto to potreboval. Furman musel byť s koňom ako jeden organizmus. Kôň musel na slovo poslúchať. Keby to tak nebolo, v hore pri ťažbe dreva, alebo pri zväžaní sena rebrinákom dolu roklinou išlo obidvom skoro o život. Kôň musel vedieť ísť pomalým krokom s plne naloženým vozom sena dolu strminou. Kôň musel vedieť na slovo spomaliť, alebo zastaviť. Kôň musel na povel uskočiť do boku, aby ho netrafil kus dreva, čo sa po rozťahnutí silou koňa roklinou spustil do doliny. Kôň sa musel vedieť na povel zaprieť v strmíne, aby z dreva vytrhol železný hák kruciera - špeciálnej reťaze pre približovanie dreva, a aby rozbehnutý kus sám zbehol do doliny. Nezriedka sa stalo, že koník náraz neustál, háky sa síce vytrhli, ale koňa dolu chrbtom vlastnou váhou stiahlo po

snehu alebo po blate niekedy aj niekoľko desiatok metrov do doliny. Furman sa šmýkal na zadku alebo na kolenách, stále držiac opraty spolu s ním, aby ho po celý čas neopustil, lebo boli ako jeden organizmus. Bola to otázka dôvery a vzájomného rešpektu. Dolu kôň vyskočil na všetky štyri, zafňkal, otočil svoj ospravedlňujúci pohľad na furmana, ten ho potľapkal po líci konskej hlavy alebo po slabínach. Žiadne slová nebolo treba. Po chvíli spolu opätovne stúpali do kopca hory pre ďalší kus dreva pokúsiť sa pri ďalšom kuse vyhnúť riziku.

Jeho zámer a vízia boli jasné. Myslel si, že poctivou prácou od rána do večera zabezpečí rodinu a že sa raz dopracuje k tomu, že bude robiť menej, alebo len toľko, aby to bola pasia a nie tvrdá robota. Postupne si otvoril živnosť na ťažbu a obchod s drevom, podarilo sa mu dokúpiť nejaké lesy, zdalo sa, že jeho plán je dobrý a na starobu bude relatívne zabezpečený. Potom však prišlo znárodnenie a následne takzvaná peňažná reforma, ľudovo nazvaná mena peňazí v pomere, že za 50 korún dostali korunu. Vraj nevedeli doma, či si za to kúpiť niečo do kuchyne, alebo synovi, ktorý mal ísť prvýkrát do školy, kúpiť niečo na oblečenie, lebo na obidvoje po mene peňazí vraj takmer nestačilo... A pritom to bola predtým relatívne veľká suma...

Aj keď bol už celkom e úspešný a rešpektovaný v širokom okolí, zachoval si skromnosť a ohľaduplnosť. Keď mu po robote ponúkli víno alebo suroviak, vybral si suroviak. Doma sa potom priznal, že víno by mu chutilo viac, ale čo im bude robiť škodu. Podobne keď sa pýtalo niektoré z jeho detí ísť s ním na furmanku, ako to deti zvyknú, nechcel ich brávať, aby svojou prítomnosťou neobťažovali. Niekedy sa stalo, že po ukončení furmanky alebo oračky človek, ktorý si ho najal, poprosil o trpezlivosť, že nemá čím zaplatiť. Nezriedka sa stalo, že on zareagoval, že teda nemusia mu platiť, ale keby im prišli pomôcť okolo hospodárstva, keď budú nárazové roboty...

Okrem toho, že vedel tvrdo robiť, bol na pomery, z ktorých vyšiel, pomerne bystrý s logickým myslením a s prirodzenými matematickými a ekonomickými schopnosťami. Keď sa deti ťažko učili veľkú násobilku a za ten svet sa ju nevedeli naučiť, on ju sypal z rukáva s tvrdením, že on sa ju nikdy nemusel učiť, a že on si to vie bleskovo vyrátať v hla-

ve. Už v predvojnových rokoch, bez toho, že by ho to niekto učil, praktizoval to, čo dnes učia finanční manažéri: najskôr si so zarobených peňazí odložil na horšie časy, a až potom si kúpil chleba.

Neviem, či v mladosti vedel bývať veselý a zábavný. Možno existénčné starosti, ktoré zažíval po matinej smrti, zanechali na ňom stopy na celý život. Mnohí si pamätajú, že sa vo vyššom veku smial a veselil málo. Aj keď nemusel mať starosti, vždy si vymyslel niečo, čím si starosti našiel a zabezpečil. Zdalo sa, ako by jeho životnou filozofiou bolo úslovie: Radšej sa zodrat ako zhnúť... A takýmto spôsobom života sa mu to nakoniec podarilo. Keď umrel vo veku 67 rokov, bol to veľmi unavený, doslova zodratý chlap...

Paradoxné bolo, že aj keď dlhé obdobie života mnohým ľuďom pomáhal a reálne pomohol, nie vždy bol obľúbený. Možno preto že otvorene povedal aj nepríjemné veci do očí, čo nie vždy bolo rozumné a taktné. Možno preto, že na iných bol rovnako náročný a tvrdý ako na seba, čo je pre iných niekedy ťažké. A možno preto, že niektorí mu aj závideli, že na svoju dobu a v tom priestore kde pôsobil, to bol relatívne úspešný chlap. A ako ktosi múdry povedal, úspech sa neodpúšťa... Keď ho pochovali a ľudia odchádzali z cintorína, syn jeho staršej sestry, ktorej rodine v minulosti tiež často pomohol, a ktorá s dobrým úmyslom svoje deti

celý život učila, aby na to nikdy nezabudli, svojim súrodencom povedal: „No už nám umrel aj druhý otec...“ Vnímam som to vtedy a vnímam to doteraz ako pochvalu za všetkých, ktorým kedy pomohol, a ktorí si ho vážili.

EPILOG

Pred časom som s kýmsi debatoval a ospravedlňujúco som povedal: „...mňa asi nepoznáte, lebo som už dlho preč...“. Tá osoba okamžite reagovala: „Vás nepoznám. Ale poznala som vášho tata, keď som bola malá. Mal také veľké znamienko pod nosom. Vždy nám s koňom vozil drevo na zimu.“ Prekvapilo ma to. Tridsať rokov po tom, ako navždy odišiel do večnosti a päťdesiat rokov po skončení furmanstva si ho ešte niekto pamätá ako furmana.

Keby som mohol napísať email alebo list do neba, tak by som napísal: Tato, v tej hrubej knihe píš, že si prach a na prach sa obrátiš. O tebe to na tomto našom svete zatiaľ neplatí. Ty si tu zanechal vyoranú takú hlbokú brázdou, že aj tridsať rokov po tom, ako si navždy odišiel, tvoja pamiatka ešte žije. Ja som teraz tú tvoju brázdou ešte raz prebehol škobrtákom duše v Polazniku, aby som ťa pripomenul. (Škobrták je obojstranný pluh s mechanizmom na obracanie).

V roku 2017 uplynie 100 rokov od jeho narodenia. Keby si niekto spomenul, určite by ho to potešilo pri čítaní mojej korešpondencie v nebi.

S úctou za všetkých J.Trulík

Odovzdávanie kontingentov – zemiakov, rok 1961

Chalupa prvého obchodu Podjavorníkom Pri škole, vedľa súčasného vleku už nestojí.

Ak sme správne identifikovali, na foto zľava rozoznateľné osoby sú: Adam Fuligant z Cisověj, Gašpar Hrehorvo z Kržže, Furman Jožo od L'evčvo, Ferdiš Kurcinovje Od školy a Šandor od Bartkvo. Pravdepodobne nikto z nich už nežije.

Detská športová olympiáda

Medzinárodný deň detí oslavovali deti materskej školy športom. Olympiáda začala nástupom družstiev podľa tried – žabky, lienky a mravčekovia. Každá trieda mala svoju farbu tričiek a transparent. Po doznení hymny začal slávnostný sprievod a sľub športovcov. Všetky deti súťažili v troch disciplínach na určených stanovištiach. Pri meraní a zapisovaní pomáhali rodičia detí, ktorí ich spolu s učiteľkami povzbudzovali. Medailu a darček dostal každý, kto sa zúčastnil, veď všetky deti mali tento deň sviatok. Na olympiádu sa pripravovali dva týždne. Výsledok stál za to. Všetci sa zabavili, zášportovali si a hlavne súťažili fair-play.

Výlet do Habakúk

Na koncoročný výlet sa vybrali rodičia a deti materskej školy na Donovaly do Habakúk. Je to mini dedinka uprostred peknej prírody plná starobylých drevených domčekov, hradov, historických stavieb a rozprávkových postáv, v ktorej sa za jedlo a suveníry neplatí eurami, ale 'habakúkmi'. Niektoré suveníry ako zvončeky či mince vyrábali zruční kováči priamo pred očami detí. Na zariadenie ponúkali 'lapacinky, zemkohranolky, párkorožky'. Deti mali možnosť vidieť veľa rozprávok. Najviac ich zaujala rozprávka Medovníkový domček hraná priamo v lese.

Prišiel čas rozlúčiť sa s materskou školou

Na konci júna bolo v materskej škole rušno. Predškoláci sa pripravovali na rozlúčku. Mnohým z nich zostane spomienka na chvíle smutné, keď sa nemohli odtrhnúť z mamičkiných rúk, neskôr na chvíle radostné, plné zážitkov s kamarátmi a učiteľkami. Čas utiekol ako voda a z detí budú čoskoro žiaci ZŠ. Ich veľkými kamarátmi budú písmenká, s ktorými sa budú hrať, na drevenom počítadle farebné guľôčky počítat', z obrázkového šlabikára veselé príbehy čítať, na hudobnej výchove nové piesne spievať.

Pred veľkou rozlúčkou si deti najprv vyskúšali, aké to je spať v noci v škôlke. A tak sa v piatok za indiánov obliekli, rôzne indiánske hry hrali, poklad v kotolni baterkami hľadali, špekáčiky popekali.

A potom spali až do soboty.

Kolektív MŠ

VIVAT PODŽIARAN

„Už 35 rokvo

má ten Podžiaran s Papradna,,

Spievajme si spolu a nech nám tu k tomu táto nová heligónka hrá.

Takto som si zaspievala a pritom zahrála na našej novej heligónke, ktorú sme dostali ako darček k 35. výročiu folklórnej skupiny od obce Papradno a Trenčianskeho samosprávneho kraja. Ešte raz veľmi pekne ďakujeme za takýto hodnotný nástroj, ktorý skoro sám hrá (veru sme ju hneď večer riadne prevetráli) a teším sa, ako ňou spríjemníme ďalšie naše vystúpenia. Vážime si podporu, ktorej sa nám aj takýmto spôsobom dostáva.

Hoci sme mali od marca viacero krásnych vystúpení, tými najdôležitejšími boli pre nás Jánske slávnosti – V srdci Javorníkvo spojené s oslavou 35. výročia našej folklórnej skupiny. A keďže sa niečo také udeje len raz za 35 rokov, rada by som vám o tom napísala viac. Nemôžem ale nespomenúť našich najmenších (dúfam, že budúcich členov Podžiaranu). Po skvelom úspechu v regionálnom kole získala DFSK Podžiaranček na krajskej súťažnej prehliadke v Zemianskych Kostofanoch zlaté pásmo a dve špeciálne ocenenia – skupina za vokálny prejav (spev) a Šimon Levčík za prirodzený prejav. Srdečne im aj vedúcim Denke a Božke blahoželám a verím, že nás budú aj naďalej takto reprezentovať a rada ich neskôr privítam v Podžiarane.

Aj keď sa v Papradne spievalo odjakživa, v 60-tych rokoch minulého storočia založili folklórnu skupinu pri Slovenskom zväze žien v Papradne speváčky Vilma Šamajová a tri Heleny – Žilincíková, Ceconíková a Turičíková (po našej Mihačka, Spiška, Ceconička a Vihnátka). Ako v jednom článku spomína pani Šamajová: „Veľmi sme sa zhodli a raz v noci, keď sme išli z návštevy, pustili sme sa do spevu. Akurát sa ľudia vracali domov poslednými autobusmi a zbíhali sa k nám, lebo až taká ozvena to bola po celej dedine.“ Neskôr k nim pribudli aj chlapi. Pod vedením choreografa MUDr. Vladimíra Hluchého vystupovali na folklórnych slávnostiach vo Východnej, Detve a Strážnici, narážali aj pre Slovenskú televíziu.

OTTITÁ: Hoci folklórna skupina v tomto zložení zanikla, jej štyri zakladateľky vystupovali nepre-

tržite až do oficiálneho vzniku folklórnej skupiny Podžiaran v roku 1982 a vtedy sa vytvorila aj nová mužská skupina. Počas svojej činnosti vystupovala na miestnych, okresných, krajských aj celoslovenských súťažiach a folklórnych festivaloch (Detva, Východná, Horná Mariková, Martin, Bojnice, Žilina, Myjava) a získala mnohé ocenenia a uznania. Mužská spevácka skupina pod vedením Jarmily Knapovej získala v roku 1988 na celoštátnej prehliadke speváckych skupín, sólistov spevákov, tanečníkov a ľudových hudieb, ktorá sa konala v Považskej Bystrici, najvyššie ocenenie. Rovnako v Považskej Bystrici v októbri 1994 získala ženská spevácka skupina hlavnú cenu. **POTITÁ:** Členov skupiny postupne ubúdalo, preto som sa 28.02.2011 jej vedenia ujala ja, a vediem ju dodnes. Niektorí pôvodní členovia sa vrátili, noví pribudli, skupina sa omladila. V súčasnosti aktívne účinkuje 10 dievčat, 8 žien a 11 mužov. Prirodzeným výberom sa mojim zástupcom neskôr stal Patrik Kaprálik, o skvelé scenáre scénok sa stará hlavne Izo Mikudík a Božka Bašová nám pomáha s choreografiou a pohybom na javisku. Nemôžem zabudnúť na Jožku Belušíkovú a Mirku Švecovú, ktoré mi pomáhajú veľa vecí zorganizovať a vybaviť.

Od roku 2011 sa nám podarilo zozbierať a na vystúpeniach zaspievať 90 papradnianskych piesní a tešíme sa na ďalšie nové „staré“ piesne. Naučili sme sa hrať na heligónky, bubny, rífové a koncové píšťaly. Zvládli sme asi 165 vystúpení na 40-tich miestach, z čoho sme približne 100-krát vystupovali v Papradne. Každý rok sa zúčastňujeme fašiangového sprievodu dedinou v spoločnej maske a so spevom i plačom pochováme basu. Vystupovali sme na štyroch najväčších festivaloch na Slovensku – na Myjave, vo Východnej, Detve a Dubnici nad Váhom. Všimli si nás v štyroch televíziách a pre Rádio Regina BB sme natočili dve relácie.

Zodpovedným prístupom všetkých členov skupiny k spoločným nácvikom naša úroveň vzrastá.

Postupne sme sa prespievali na celoštátne súťaže, kde sa nám podarilo vo veľkej konkurencii úspešne obstať. S Denkou sme si v roku 2013 vyspievali v Habovke strieborné pásmo, celá skupina so zvykoslovným pásmom Šibačiari získala v roku 2015 v Dolnej Súči zlaté pásmo a špeciálne ocenenie za vokálnu interpretáciu. A v roku 2016 v Dolnom Kubíne, ako už dobre viete, získal inštrumentalista Michal bronzové, spevák Patrik strieborné a ženská spevácka skupina zlaté pásmo a titul laureát – absolútny víťaz.

Pri príležitosti Ondrejovských hodov vždy pripravujeme špeciálny program, v ktorom okrem papradnianskych trávnic nemôže chýbať humorná scéna alebo špeciálne spracovanie piesní z celého Slovenska, na Štefana sa stretávame v Kostole sv. Ondreja v Papradne na vianočnom koncerte Od Betléma ňedafeko. Založili sme tradíciu Jánskych slávností v Papradne – **V srdci Javorníkvo**, ktoré organizujeme v spolupráci s obcou Papradno a Považským osvetovým strediskom v Považskej Bystrici a tento rok to bol jubilejný piaty ročník. Viem, že je to ešte malé číslo na jubileum, ale nejako sme začať museli.

Keď sme minulý rok vystupovali na FF v Myjave, veľmi sa mi páčilo, že bol celý náš program sprevádzaný rozprávaním o *bačovoch*. A keďže sa tie naše folklórne slávnosti konajú na Jána, pospomínali sme si aj u nás v 4. ročníku na to, ako sa ľudia *viredikali na bačovi*, aké zvyky sa spájali s Jánom, ako sa seno delilo na *uherki*.

Prečo sa 5. ročník festivalu niesol v znamení strašidiel a mátoch? Túto tému mi ešte minulý rok navrhla Božka, a veľmi sa mi ten nápad zapáčil. Veď na bačovoch, aj po ceste do dediny sa veru ľuďom všeličo prihodilo. Stretli sa tu s kadejakými mátohami, ba občas ich *aj vodzilo*.

O tom všetkom, čo zažili, radi rozprávali po večeroch na bačovoch pri harmonike alebo spomínali na dávne príbehy svojich otcov i materí pri *drápaňí perja*. A aby sme si uchovali pamiatku na tento ročník, ktorý bol podporený aj Fondom na podporu umenia, uviedli sme do života publikáciu **OTTITÁ POTITÁ** s podtitulom 35 piesní a tajomné rozprávanie o mátochách v Papradnianskej doline, 35 rokov folklórnej skupiny Podžiaran. Nájdete v nej históriu folklórnej skupiny doplnenú fotografiami, 35 znotovaných piesní, ktoré sa u nás spievajú a rozprávania a príbehy o 16-tich mátochách, na ktoré ľudia kedysi verili a niektorí veria dodnes.

5. ročník Jánskych slávností V srdci Javorníkvo bol spojením ľudí, ktorí majú radi papradnianský folklór. Či to boli hostia, účinkujúci, ale aj diváci, ktorých bolo tento rok veru neúrekom. Spolu sme prežili krásne nedeľné popoludnie, oddýchli si, a aj zaspievali tie naše papradňanske trávnic. Som rada, že naše pozvanie prijali vzácní účinkujúci – Jožko Pobočík a FS Bukoviny z Brvnišťa, Paulína a Magdaléna Šolcové z Bratislavy (polovičné Papradňanky), ženský pěvecký sbor Lipuše z Jankovic, Hodová chasa z Traplic a FS Považan z Považskej Bystrice. Aj vďaka nim bol tohtoročný festival taký výnimočný.

Ďakujem obci Papradno a Považskému osvetovému stredisku v Považskej Bystrici, že nám pomohli zorganizovať tohtoročný festival, a že sme mohli spoločne osláviť naše výročie. A hlavne sa chcem poďakovať každému súčasnému i bývalému členovi alebo vedúcemu FSK Podžiaran, že prispel k uchovávaniu tradícií v našej obci, že sa na ne nezapudlo, ale sú vďaka nim ešte aj dnes živé, a tak môžeme spolu tvoriť takúto krásnu folklórnu rodinu, ktorá oslavuje už 35 rokov šťastného manželstva.

Zo života základnej školy

Prezentácia siedmakov

Valné zhromaždenie OSN vyhlásilo 22. marec za Svetový deň vody. Pripomíname si ho na všetkých kontinentoch od roku 1993, teda už 25-krát. Vodárenské spoločnosti zvyčajne v tento deň organizujú bezplatné rozbery vzoriek vody, no a žiaci a pedagógovia našej školy sa zúčastnili prednášky KRÁSY MINERÁLNYCH VÔD, ktorú si pre nich pripravili na hodinách chémie žiaci 7. ročníka. Vo svojom projekte zisťovali zloženie 15 minerálnych vôd, odporúčaný denný príjem v lete či v zime, ako si správne vybrať minerálku, aj čo to o iónoch a ich vplyve na ľudský organizmus. Odporučili deviatikom, že pred „Monitormi“ by mali piť Magnéziu, ktorá okrem iného pôsobí proti stresu a Mitická je zase vhodná na zlepšenie pozornosti a lepšie zapamätanie si učiva. Obe sú vhodné aj pre starších ľudí, lebo znižujú krvný tlak. Na záver však skonštatovali, že načo nosiť vodu do lesa, keď podzemnej vody má Slovensko také bohaté zásoby. Pitnú vodu z vodovodu môžeme piť v neobmedzenom množstve. Neobsahuje kalórie, takže nespôsobuje obezitu. Nemá bublinky, preto z nej nemôžeme zachrípnuť. A čo je najdôležitejšie, šetrí naše peňaženky.

A prečo vode venujeme takú pozornosť? Voda je po kyslíku najdôležitejším predpokladom pre prežitie ľudí i zvierat. Bez kyslíka vydržia ľudia pár minút, bez jedla aj 90 dní a bez vody len asi 3 dni bez toho, aby človek neupadol do bezvedomia. Koľko dní vydrží bez vody dobrovoľne zisťoval jeden mladý Rakúšan, ktorého polícia zabudla v cele pre zadržaných. Našla ho po 18 dňoch na prahu smrti. A aj „vďaka“ tomu, sa zapísal do Guinnessovej knihy rekordov.

Inscenované čítanie s Osmijankom

Koncom marca sa deti z 1. stupňa preniesli do rozprávky. Preniesol ich tam Osmijanko. Inscenované čítanie sa uskutočnilo v telocvični školy, na motívy knižky Jaroslavy Blažkovej – Mačky vo vreci. Ktorá farba je najdôležitejšia na svete? Deťom to prezradil bábkoherec Miroslav Mihálek. Zahral im príbeh, do ktorého ich aj zapájaj. Nálada bola výborná. Celé predstavenie bolo vtipné a deťom sa páčilo.

Spevavý slávik

Koncom apríla sa v ZUŠ Považská Bystrica konalo okresné kolo súťaže Slávik Slovenska 2017. **Petra Tarožiková** si v speve ľudových piesní - v druhej kategórii vypsievala výborné 2. miesto. **BLAHOŽELÁME** a prajeme veľa ďalších úspechov.

Veľkonočné tvorivé dielne

K jari neodmysliteľne patrí aj Veľká noc. Pod vedením našich učiteliek na I. stupni sa žiaci rozhodli, že Veľkú noc privítajú tak, ako sa patrí, a ako inak než niečím kreatívnym. V stredu 12. 4. sa na našej základnej škole na uskutočnili **Veľkonočné tvorivé dielne**. Zapojili sa všetky triedy od malých prvákov až po najstarších štvrtákov. V každej triede sa vyrábalo niečo iné. Zdobili sa vajčička, zhotovovali pozdravy, vystrihovali sa sliepky, zdobili medovníčky, ale hlavne piekli slané oplátky. Pečenie oplátok a zdobenie medovníčkov malo najväčší úspech. Žiaci trpezlivo čakali, kým sa dostanú na rad. Vedia predsa, že vyskúšať je viac ako stokrát vidieť. Tvorivé dielne mali veľký úspech. Poďakovať chceme všetkým, ktorí nám pri tvorivých dielni pomáhali. Odmenou nech im je spokojný úsmev detí.

Deň Zeme

Každoročne je **22. apríl** venovaný **Dňu Zeme**. Upozorňuje na potrebu chrániť životné prostredie. Tento deň bol na našej škole venovaný hlavne odpadom. Pracovníci Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici pripravili pre deti prednášky a množstvo praktických činností. Žiaci spoznávali rastliny, pozorovali drobný hmyz pod lupou, triedili odpad. V prezentáciách sa dozvedeli o skládkach, ich negatívnom dopade na prírodu, dobe rozpadu jednotlivých materiálov v prírode a nutnosti odpad separovať. Bližšie sa pozreli aj na zaobchádzanie s odpadom v minulosti. Nebol priestor na plytvanie, ľudia si materiálne veci viac vážili, odpadkové koše nepoznali. Cieľom prednášky bolo naučiť deti „**odpad minimalizovať, opäť využiť a recyklovať**“.

Anglický týždeň

s Newyorčanom Andym

Prvý májový týždeň bol pre našich ôsmakov výnimočný. Americký lektor čínskeho pôvodu ozvláštnil vyučovanie anglického jazyka počas jedného pracovného týždňa u nás v základnej škole. Dojmy žiakov sú po tejto novej skúsenosti len pozitívne aj vďaka zábavným aktivitám a hram, ktoré mal pre nich pripravené. Dozvedeli sa veľa o jeho živote v Amerike, a ako sami hovoria, bol nielen dobrým učiteľom, ale aj človekom. Jednoducho si spolu „sadli“. Angličtina ich zrazu začala baviť. Asi aj preto, lebo mali pocit, že sa vôbec neučia, no opak bol pravdou. Trošku exotiky spoza oceána prispelo k zlepšeniu výučby, výslovnosti i rozšíreniu slovnéj zásoby a odbúraní jazykovej bariéry v rámci komunikácie s cudzincom. Naši žiaci ho zase naučili pár slovíčok po slovensky, zahrali si spolu za školou futbal a basketbal, urobili si výlet na kolibu, kde Andy po prvýkrát v živote jedol halušky a ovčie syrové nite, ktoré si veľmi pochvaloval. Deti z DFS Podžiaranček si pre neho pripravili aj folklórne vystúpenie, kde mu zaspievali a predvedli, ako sa kedysi hrávali ich rovesníci tu u nás, v Papradne. Všetci veria, že sa s ním ešte niekedy v budúcnosti opäť stretnú. Možno raz aj v Amerike.

Ako sme bačovali na Ekojarmoku

Deti z Podžiarančeka sa okrem iného zúčastnili aj 9. ročníka Ekologického jarmoku v Považskej Bystrici, kde prezentovali tradičný spôsob života našich predkov. Jako sme bačovali alebo Žime zdravo ako naši predkovi - tak znel názov témy, ktorú sme spracovali. Žiaci zaujali najmä netradičným oblečením - krojmi, estetickým vzhľadom stánku, srovňaním dobrotami od Hanky Beníkovej z našej koliby a skvelým mrezovníkom od našej ekonómky Eriky Piačkovej, z ktorého nezostala ani omrvinka. Pozornosť okoloidúcich púťali aj svojím spevom, v kultúrnom programe vystúpili so zvykoslovným pásmom - Dzeci na bačove. Odniesli si peknú odmenu v podobe **Ceny riaditeľa Centra voľného času v Považskej Bystrici**, veľa pekných zážitkov a spoznali aj nových kamarátov z iných škôl Považskobystrického okresu. Potešili nás aj pozitívne ohlasy ľudí, ktorí si prišli Ekojarmok pozrieť zblízka. Ďakujeme všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričinili o to, aby sme sa tohto pekného podujatia mohli zúčastniť tento rok aj my.

Skúška odvahy a vytrvalosti

V júni navštívili žiaci 5. ročníka spolu s učiteľkami triednou Šišťikovou a Macošincovou lanový park Preles v Žiline. V lanovom parku sú 3 okruhy vo výške 4 – 7 m nad zemou, rozdelené podľa náročnosti. Žiaci mali možnosť otestovať svoje schopnosti na dolnom základnom okruhu. So svojimi 11 prekážkami je okruh určený na zoznámenie sa s výškou. Na jeho prekonanie je potrebná najmä výborná koordinácia pohybov a sústredenie sa na vlastnú rovnováhu. Bolo úžasné sledovať žiakov, ako šikovne zdolávajú jednotlivé úseky okruhu. Odmenou za vynaložené úsilie bola pre nich návšteva OC Mirage. Najväčším prekvapením bolo však nečakané stretnutie s profesionálnymi futbalistami Marekom Hamšíkom a Martinom Škrtelom. Pamiatkou pre nich budú krásne fotografie a mnoho veselých zážitkov.

Finančná akadémia

V polovici marca sa začal projekt **Malá finančná akadémia s Kozmixom**, ktorého úlohy plnili žiaci 3. a 4. ročníka. Hlavnou podstatou tejto hry bol rozvoj finančnej gramotnosti prostredníctvom blokového vyučovania zameraného na praktické zručnosti. Žiaci plnili interaktívne, zážitkové a rozvíjajúce úlohy v oblastiach človek vo sfére peňazí, zabezpečenie peňazí pre uspokojenie životných potrieb, finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí, plánovanie a hospodárenie s peniazmi, sporenie a investovanie. Na konci žiaci rozdelení do tímov postavili svoju časť mesta z budov, ktoré si kúpili a dotvorili za získané peniaze. Spoločnú časť mesta vybudovala trieda spoločne. Na záver svoj projekt žiaci prezentovali ostatným spolužiakom zo školy.

Tento projekt bol zaujímavou skúsenosťou, deti sa naučili spolupracovať a pochopiť, že finančná zodpovednosť je dôležitá.

Siedmačka Nina zažiarila v anglickej súťaži

Už po druhýkrát sa žiaci našej školy dobrovoľne prihlásili do medzinárodnej súťaže ENGLISHSTAR, kde si svoje vedomosti otestovali nielen žiaci zo Slovenska, ale aj z Českej republiky a Maďarska. 11 žiakom zo 4. – 8. ročníka boli zaslané testy tak, ako je tomu aj pri Testovaní 9, takzvanom „Monitore“. Keď testy dopísali, poslali sme ich naspäť do Košíc, kde ich vyhodnotili organizátori tejto súťaže. Výsledky ma veľmi príjemne prekvapili. Siedmačka Nina Zboranová však excelovala. Pri jej mene svietilo 70 / 70 bodov, čo je 100 %. Test napísala bez jednej chyby. Druhý najlepší

výsledok mala ôsmačka Emma Koreníková – 67 / 70, t. j. 95,7% a tretia najlepšia bola siedmačka Klaudia Jágríková – 65 / 70, t. j. 92,9 %. Sedem žiakov z jedenástich získalo diplomy so zlatou medailou, t. z., že test zvládli na 80 % a viac. Pevne dúfam, že takéto vysoké skóre motivuje aj ostatných žiakov a budúci rok sa ich zapojí ešte viac.

za ZŠ dm

Vybíjaná dievčat

Na začiatku apríla sa žiačky našej školy pod vedením Mgr. Šišťikovej zúčastnili obvodného kola vo vybíjaní dievčat na ZŠ Školská. Húževnaté súboje priniesli 2. miesto v skupine a nestačilo na postup do finále. Keďže z okresu sa zapojilo až 14 škôl, konkurencia bola naozaj vysoká. Napriek tomu dievčatá ukázali bojovného ducha a zo súťaže si odniesli množstvo zážitkov a potrebných skúseností.

Úspešná sezóna žiakov

Naši žiaci sú v tabuľke 4. ligy U15 sever (ObFZ PB) na skvelom druhom mieste.

Horný rad zľava: Róbert Moravík, Lucia Martinová, Jaromír Cabada, Kristián Jandúch, Mário Šišťík, Robin Vystrčil, Juraj Burdej, Michal Šamaj, Rudolf Cabada, Lukáš Jandúch, Erik Koban

Dolný rad zľava: Alex Šmalo s bratom, Andrej Macošinec, Šimon Levčík, Matúš a Andrej Baštekovci, Samuel Zdurjenčík, Šimon Ciešarik, Martin Burdej, David Zboran

Tréneri: Miroslav Martinec, Marek Cupan

Memoriál Jozefa Váchalíka

Dňa 24. júna 2017 sa konal 5. ročník **Memoriálu Jozefa Váchalíka**. Turnaja sa zúčastnili futbalisti domácej TJ Žiar Papradno, TJ Slovan Brvnište, TJ Hradišťan Jasenica a TJ Považan Podvažie. Víťazom sa po penaltovom rozstrele stalo Papradno, na druhom mieste skončila Jasenica, tretie Brvnište a štvrté Podvažie. Počas celého popoludnia sa podával výborný guláš a držková polievka od kuchára Stana Trúchlika. V polčase finálového zápasu sa losovala bohatá tombola.

Ocenenie pre najlepšieho strelca turnaja si prevzal Jaroslav Adamík z TJ Hradišťan Jasenica a najlepším brankárom turnaja sa stal Martin Kňazko, tiež z Hradišťanu Jasenica.

TJ Žiar Papradno ocenila trénera mužov Dušana Raninca pri príležitosti životného jubilea za trénerskú činnosť a dlhoročného funkcionára Pavla Zdurjenčíka za prácu v prospech futbalového klubu.

Na záver chcem poďakovať sponzorom za dary do tomboly a vám všetkým za pomoc pri organizovaní turnaja a tiež samotným fanúšikom, ktorí si našli cestu na ihrisko.

Ing. Stanislav Lališ, predseda TJ Žiar Papradno

Turisti vo Vrátnej

Prvý júnový víkend využili turisti z Papradna na túry vo Vrátnej. V piatok boli na Veľkom Kriváni a v sobotu sa vybrali Jánošíkovými dierami na Malý Rozsutec. Dobré počasie umožnilo nádherný výhľad na vzdialenejšie okolie. Večer venovali poznávaniu Terchovej – náučným chodníkom na rozhladňu, k soche Jánošíka, krížovú cestu alebo kúpaniu v bazéne.

Náš brankár v Taliansku

Futbalisti MŠK Púchov zo skupiny U10 sa zúčastnili veľkého medzinárodného turnaja TROFEO DELFINO, ktorý sa konal v Taliansku. Chlapci obsadili 2. miesto v D skupine a v celkovom hodnotení im patrilo výborné 5. miesto z 24 mužstiev. Brankárom tímu je Tomáš Tarožík zo 4. ročníka našej školy.

Hasiči zasahujú, súťažia aj organizujú podujatia

Horúce letné dni tešia mnohých z vás, no našich dobrovoľných hasičov, členov DHZ Papradno držia v strehu. Obavy z možného vzniku požiaru od komína počas vykurovacieho obdobia vystriedali obavy z požiarov suchej trávy a lesných porastov. Paradoxne ma pri písaní tohto článku prerušil telefonát z operačného strediska Hasičského a záchranného zboru, odkiaľ nám vyhlásili poplach kvôli požiaru trávnatého porastu za Základnou školou v Papradne. Občania sú často vyzývaní k tomu, aby nevypaľovali trávu a dodržiavali príslušné ustanovenia zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o požiarnej ochrane, ktorý zakazuje vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov. Občanom, ktorí nelegálne vypaľujú porasty, hrozí pokuta až do výšky 331 € a priamo na mieste im môže byť udelená bloková pokuta do výšky 99 €, u právnickej osoby až do výšky 16 596 €. V prípade, že požiar spôsobí veľkú škodu, hrozí takýmto osobám, ktoré požiar spôsobia, aj trestné stíhanie. Skoro každý deň chodia členovia DHZ Papradno kontrolovať dymenie v okolí našej obce – či sa jedná o malé spaľovanie odpadu, alebo už o rozširujúci sa požiar. Bohužiaľ sa často stretávajú s pobúrením občanov, prečo ich niekto kontroluje a zasahuje, že veď oni si len „kúsek pália“.

Členovia DHZ Papradno sú aktívni na viacerých úrovniach. Niektorí sa zúčastnili dvojdného cvičenia hasičov vo Výcvikovom centre Lešť, kde si reálne precvičili zásahy v krízových situáciách. Taktiež sa podieľali na strážení Božieho hrobu vo farskom kostole počas Veľkonočných sviatkov, postavili máj pri Obecnom úrade, ale aj na hasičskej zbrojnici, kde si aj s harmonikou dobre zaspievali. Pri príležitosti osláv patróna sv. Floriána sa stretli v Jasenici a uctili si pamiatku obetí vojny na Stratenci na Javorníkoch. Začiatkom júna mali veľké okrskové cvičenie v základnej škole v Brvništi, kde bol počas riadnej prevádzky školy vyhlásený poplach a následná evakuácia žiakov, pedagógov a pracovníkov školy. Potom nasledovalo hasenie simulovaného požiaru v chemickej učebni. Toto cvičenie bolo vyhodnotených ako úspešné a pripravilo členov DHZ na zvládanie takejto situácie. Muži si merali sily na okrskovej súťaži v Plevníku a žiačky v hre Plameň v Pružine, odkiaľ si odniesli medaily za 2. miesto. Aj tento rok naši železní hasiči a hasičky v siláckej súťaži TFA zbierajú medaily jednu za druhou. Ich výsledky uverejníme v budúcom čísle Polazníka.

Boris Balušík, predseda DHZ

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing. Věra Lališová, e-mail: viera.lalisova@csspapradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, Bc. Petra Mikytová, e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.